

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.133/2013/7. szám

A Debreceni Ítéltábla Dr. Schmidt Valéria ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a Dr. Karkosák Balázs ügyvéd ügyintézése mellett a Hirsch és Karkosák Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen hagyatéki igény iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 8.P.20.102/2010/64. sorszámú ítélete ellen az alperes által 66. sorszám alatt benyújtott és 68. sorszám alatt indokolt fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyja helyben, hogy az alperes 27 000 (Huszonhétezer) forint viszontkereseti illeték megtérítésére köteles.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 81 000 (Nyolcvanegyezer) forint általános forgalmi adót tartalmazó 381 000 (Háromszáznyolcvanegyezer) forint fellebbezési költséget, és az államnak külön felhívásra 1 568 000 (Egymillió-ötszázhatvannyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A gyermektelen **(örökhagyó neve)**, született **(lánykori neve)** örökhagyó (a továbbiakban: örökhagyó) és a felperes a **G.** Villamosműveknél 1966-67. évben ismerkedtek meg. A munkakapcsolatuk baráti kapcsolattá alakult, a felperes az örökhagyót rendszeresen látogatta, az örökhagyó **h.-i** tartózkodásainak ideje alatt beteg házastársáról is gondoskodott.

Az 1970-es években az örökhagyó házastársa, és a testvére is elhunyt. Ezt követően az örökhagyó a felperessel, illetve a **M. U.** Egyház keretén belül megismert barátaival tartott szoros kapcsolatot. A felperes 1979-ben elvált, azt követően néhány hónapig két gyermekével az örökhagyó **B., Z.** utcai lakásában lakott, és elköltözését követően is heti rendszerességgel látogatta, az 1990-es évek végéig a nagyobb ünnepeket is együtt töltötték.

Az örökhagyó Dr. **K. E.** ügyvéd okiratszerkesztése mellett 1980. március 10-én a felperes javára végrendekezett, a **H., K.** utca 11. szám alatti házaspár ingatlanát, minden ingatlan- és ingó vagyonát a felperesre hagyta azzal, hogy halála után **H.-ra** vitesse és ott temettesse el szülei és testvérei mellé. Rögzítésre került a végrendeletben, hogy az három példányban

készült, egyet az örökhagyó magánál tart, egyet végrendeleti örökösének átad, egyet a ... számú Ügyvédi Munkaközösségben, az ügyintéző Dr. **K. E.** ügyvédnél helyez el. A végrendeletet tanúként - lakcímük feltüntetése mellett - **B. É.** és **S. Gyné** írták alá.

Az örökhagyó a 2000-es évek elejétől egyre több időt töltött a **h.-i** ingatlanában, a felperessel telefonkapcsolatban állt. A **b.-i** lakásának felügyeletével előbb a felperest, majd távolabbi hozzátartozóit, köztük **T. M.**-t bízta meg. **T. M.**-val 1991. március 13-án öröklési szerződést is kötött a **B., Z.** utcai lakására.

Dr. **Sz. M. b.-i** közjegyző a 1175/Kjö.II.114/2007/31. számú végzéssel kijavított 27. számú végzésével a 2006. december 20-án elhunyt örökhagyó hagyatékaként a **b.-i** lakását szerződéses öröklés jogcímén **T. M.** részére, a **h.-i** lakóházas ingatlant törvényes öröklés jogcímén az alperesnek, az **hitelintézet**-nél vezetett lakossági folyószámla követelést és a lekötött betétet hagyatéki hitelezői igény kielégítése jogcímén **O. Iné** hagyatéki hitelezőnek adta át.

A **H., K.** utca 11. szám alatti, **..12** helyrajzi számú ingatlanra az alperes tulajdonjoga az ingatlan-nyilvántartásba öröklés jogcímén bejegyzésre került. Az alperes az ingatlant 2008. július 24-én kötött adásvételi szerződéssel a P. és M. **N.** Kft-nek 20 000 000 forint, a szerződéskötést megelőzően megfizetett vételárért értékesítette. A vevő javára a tulajdonjog bejegyzése a 40310-2/2008.07.29-i földhivatali határozattal történt.

A felperes által az 1980. március 10-én keltezett végrendeletre hivatkozással kezdeményezett megismételt hagyatéki eljárásban a közjegyző 11075-0/192/2008/20/L. számú végzésével a 1175/Kjö.II.114/2007/27. számú hagyatékátadó végzését részben hatályon kívül helyezte, a **h.-i** lakóházas ingatlant, és az **hitelintézet**-nél vezetett lakossági folyószámlán fennálló követelést és lekötött betétet végrendeleti öröklés jogcímén ideiglenes hatállyal a felperesnek adta át. A végzés ellen az alperes által előterjesztett fellebbezés folytán a Fővárosi Bíróság 51.Pkfv.630.707/2009/4. számú végzésével a közjegyző végzését helybenhagyta. A közjegyző 2009. július 24-én megállapította, hogy a 20. sorszámu ideiglenes hatályu rész-hagyatékátadó végzése teljes hatályu vá vált.

A felperes a módosított keresetében az alperest 19 000 000 forint és annak 2008. július 29-től a kifizetésig járó késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni a közjegyző 11075-0/192/2008/20/L. számú rész-hagyatékátadó végzésére hivatkozással. Indokai szerint az álörökös alperes a **h.-i** ingatlant értékesítette, a tulajdoni igénye természetben már nem elégíthető ki, ezért az alperes a vételárat és annak kamatait fizesse meg a részére.

Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte a végrendelet hamisítvány voltára hivatkozással. A végrendelet érvénytelenségének a megállapítása iránt viszontkeresetet terjesztett elő állítva, hogy az azon szereplő **(örökhagyó neve)** aláírás nem az örökhagyótól származik.

A felperes a viszontkereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 19 000 000 forintot és annak 2008. július 29. napjától számított évi 8,5 %, a megfizetésig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat összegével megegyező mértékű kamatát, valamint 1 270 000 forint perköltséget. A viszontkeresetet elutasította. Kötelezte az alperest az államnak 480 000 forint le nem rótt kereseti és 900 000 forint viszontkereseti illeték megtérítésére.

Az elsőfokú bíróság először az előkérdésnek tekintett viszontkeresetről döntött. Kiemelte, hogy a bíróság a végrendelet érvénytelenségét csak erre irányuló kereseti, viszontkereseti kérelem esetén vizsgálhatja, az ellenkérelem nem elegendő az érvénytelenség megállapításához. A Ptk. 653. §-a felhívásával és a bírói gyakorlatra utalással rögzítette, hogy a végrendelet érvénytelenségét, hatálytalanságát hivatalból nem veheti figyelembe. Az arra jogosult által támadott végrendelet érvénytelensége csak az érvényesített megtámadási ok alapján és csak a perben álló felek egymás közötti viszonyában mondható ki (PK. 85. számú állásfoglalás, BH.2002.15.).

Az elsőfokú bíróság indokai szerint az alperes azon hivatkozása, mely szerint a végrendeleten az aláírás nem az örökhagyótól származik, azt jelenti, hogy a végrendelet nem felel meg a Ptk. 623. §-a (2), illetve a 629. §-a (1) bekezdésében foglaltaknak.

A perben kirendelt igazságügyi írásszakértő a 26. sorszámú véleményében a végrendelet másolati példányának vizsgálata alapján valószínűsítette, hogy azon a **(örökhagyó neve)** aláírás a névtulajdonos kezétől származik. A végrendelet eredeti példánya alapján 45. sorszám alatt adott kiegészítő szakvéleményében kategorikusan kijelentette, hogy a végrendeleten a névaláírás minden kétséget kizáróan a névtulajdonos kezétől származik. Az elsőfokú bíróság az alperes észrevételei miatt két alkalommal szóban is kiegészített szakvéleményt aggálytalannak találta. Egyetértett az alperesnek azzal az eseti döntésekkel alátámasztott (BDT 2005.1119., 1092.) álláspontjával, miszerint a fél által beszerzett magánszakértői vélemény az esetben nem hagyható figyelmen kívül, ha az a perben beszerzett szakértői vélemény megalapozottságával kapcsolatban kétséget támaszt. Az alperes által beszerzett magánszakértői véleményt azonban nem tartotta alkalmasnak arra, hogy a kirendelt szakértő írásban és szóban is kiegészített véleményével kapcsolatban a bíróságban aggályt keltsen. Kiemelte, hogy a magánszakértői vélemény szerint az örökhagyó aláírásának idegen kézeredete a rendelkezésére álló fénymásolt végrendelet és a fénymásolt írásminták alapján nem zárható ki.

Az elsőfokú bíróság szerint a magánszakértői vélemény kizárólag annak megállapítására volt alkalmas, hogy a szakértő a fénymásolt okirat és írásminták alapján nem tudott szakvéleménynek minősülő megállapítást tenni.

Az elsőfokú bíróság az ítéletének az indokolása során hangsúlyozta, hogy az általa aggálytalannak talált szakértői vélemény csak egyike azoknak a bizonyítékoknak, amelyek alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy a végrendeleten a **(örökhagyó neve)** **(lánykori neve)** aláírás az örökhagyótól származik és az ekként alakilag érvényes.

A végrendelet tételénél közreműködő okirati tanúk, **S. Gyné**, aki azonos az okiratot szerkesztő Dr. **K. E.**-tel és Dr. **B. É.** a tanúvallomásukban a végrendeleten szereplő aláírásokat magukénak ismerték el. Dr. **K. E.** több, mint 30 év távlatából emlékezett az örökhagyó személyi, családi és a végrendelet készítésének a körülményeire is. Az elsőfokú

bíróság utalt a végrendelet érvényessége szempontjából jelentőséggel nem bíró azon körülményre is, hogy a lefolytatott bizonyítás adatai szerint a végrendelet készítésekor a felperes és az örökhagyó között olyan bensőséges baráti viszony állt fenn, amely motiválhatta az örökhagyót a felperes javára történő végrendelkezésben. A Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében biztosított mérlegelési jogkörében mindezen bizonyítékokat a maguk összességében értékelve a viszontkeresetét elutasította.

A Ptk. 673. §-ának (1) és (2) bekezdése felhívásával megállapította, hogy a felperes az örökhagyó halálával ipso iure megszerezte a **h.-i** ingatlan tulajdonjogát, a deklaratív hatályú, öröklési jogot nem keletkeztető hagyatékátadó végzés alapján az alperes annak birtokába örökösként, jogalap nélkül került. A Ptk. 361. §-ának (1) bekezdése alapján aki másnak rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles ezt az előnyt visszatéríteni. Az alperes az ingatlant értékesítette, ezért a felperes, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. tv. (Inyvtv.) 5. §-ának (4) bekezdésében rögzített tilalomra is tekintettel, kizárólag az ingatlan vételárát igényelhetette tőle.

Az elsőfokú bíróság az alperest a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes által lerótt illeték, és képviselőtével felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja szerint számított munkadíj, továbbá a felperes részére utóbb engedélyezett illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt illeték és az alperes részére engedélyezett illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt viszontkereseti illeték megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, az elsődleges fellebbezési kérelme az első fokú ítélet megváltoztatására, a kereset elutasítására irányult. Másodlagosan az első fokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte. Indokai szerint az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 163. §-ának (1), a 177. §-ának (6), a 182. §-ának (3) és a Pp. 206. §-ának (1) bekezdését. A fellebbezés érvei szerint a felperes az elsőfokú eljárásban nem bizonyította kétséget kizáró módon azt, hogy a végrendeleti aláírás az örökhagyótól származik. Ennek bizonyítására a homályos, hiányos, önmagának és a magánszakértői véleménynek is ellentmondó, a bizonyított tényekkel is ellentétben álló perben beszerzett **H.**-féle szakértői vélemény teljesen alkalmatlan. A perszakértői vélemény hiányosságaként jelölte meg, hogy az örökhagyó aláírásának 19 sajátosságát vizsgálta anélkül, hogy annak indokát adta volna. Nem vizsgálta 7 további fontos szempontot, csak azokat, amelyek az egyezőséget igazolták. Kifejezetten az eltéréseket kellett volna hangsúlyosan vizsgálnia, nem pedig az azonosságokat, amelyek elérésére a feltételezett hamisító minden valószínűség szerint törekedett. Kifogásolta azt is, hogy a szakértő által kiválasztott azonosságok sem minden, hanem csak néhány aláírásmintán voltak vizsgálva. Nem lehet objektív az a szakvélemény, amely csak az azonosságokat tükröző sajátosságokat veszi észre. Azt sem észlelte, hogy az írásminták egyike nem is az örökhagyótól származik. Ebből következően az alkalmazott szakértői módszer még annak megállapításához sem volt megfelelő, hogy bizonyosan van egy olyan aláírás, amely nem az örökhagyótól származik, ráadásul ezen aláírás és az örökhagyó aláírása között azonosságokat mutatott ki. Mindez oly mértékben teszi kérdésessé a vélemény megalapozottságát, hogy nem szolgálhat ítéleti megállapítás alapjául. A szakértő nem tulajdonított jelentőséget annak sem, hogy a végrendeleti aláíráson „i” betű szerepel a vezetéknev végén, pedig ez az írásforma semmilyen más okiraton nem szerepel. Az örökhagyó a vezetéknevét csakis „y”-nal írta. Noha az általa beszerzett dr. **T.**-féle szakvélemény sem zárta ki azt, hogy a végrendeletet az örökhagyó

írta alá, azonban számos különbözőséget állapított meg, és azt is hangsúlyozta, hogy az idegen kézeredet nem zárható ki. A szakértői vélemény általa állított hiányosságai esetén a Pp. 182. §-a alapján másik szakértő kirendelésének lett volna helye. Dr. T. szakvéleménye elég kétséget támasztott a perszakértői véleménnyel szemben. Az elsőfokú bíróság a magánszakvélemény megállapításait nem hagyhatta volna figyelmen kívül, legalábbis felveti a további bizonyítás szükségességét. Fellebbezési indokainak alátámasztására az elsőfokú eljárásban is felhívott eseti döntésekre hivatkozott (BDT 2005.1092., 1119.).

Az alperes fellebbezési tárgyaláson előadott további érvei a végrendeleten az okirati tanúk aláírását, az olvashatóságot, a névhasználatot, az együttes jelenlétüket érintette. Álláspontja szerint erre történő hivatkozása nélkül is az elsőfokú bíróságnak az ítéletével a felperest olyan helyzetbe kellett hoznia, mintha ő örökölt volna, az örökhagyó halálakor fennállt piaci értékét, és nem az alperes által elért vételárát kellett volna figyelembe vennie.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítélet helybenhagyását kérte. A fellebbezés érvei ellenében azt hangsúlyozta, hogy a viszontkeresetet előterjesztő alperest terhelte annak a bizonyítása, hogy a végrendeleti aláírás nem az örökhagyótól származik. A magánszakvélemény sem zárta ki, hogy az aláírás nem a végrendelkező örökhagyótól származik, ezért újabb szakértő kirendelése esetén sem várható alperesnek kedvező szakvélemény. Hangsúlyozta, hogy a szakértői bizonyításhoz az örökhagyó névaláírásának mintáit az alperes válogatta és szolgáltatta, így nem lehet teljes bizonyossággal megállapítani azt, hogy a végrendelkezés időpontjában az örökhagyó mely iratokon és milyen gyakorisággal használta a nevét „i” vagy „y” végződéssel. Rendkívüli jelentőséget tulajdonított annak, hogy az elsőfokú bíróság ítélete nem csupán a szakértői véleményen alapul, hanem az ügyvéd foglalkozású érdektelen végrendeleti tanúk vallomásán is. Kiemelte, hogy a végrendelkezés időpontjában az örökhagyó és a felperes között bensőséges baráti viszony volt, amely motiválhatta az örökhagyót a felperes javára történő végrendelkezésben. Az alperes fellebbezési tárgyaláson újlag előadott érvei ellenében azt hangsúlyozta, hogy azokat a kizárólag az írásszakértői bizonyítást érintő fellebbezése tárgyává már nem tehetette. Az alperesnek a hagyaték helyébe lépett értéket kell kiadnia.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást ítélezése alapjául elfogadta és egyetértett érdemben helyes döntésével és túlnyomó részben annak indokaival is.

Az ítélet tábla annyiban pontosítja az elsőfokú ítélet indokait, hogy a Ptk. 623. § (2) bekezdésében foglaltak, miszerint végrendelkezni csak személyesen lehet, azt jelenti, hogy a legszemélyesebb jogügyletek közé tartozó végrendelkezés jogát az örökhagyó helyett sem meghatalmazottja, sem törvényes képviselője nem gyakorolhatja. A felperes végrendeletre alapított keresetével szembeni alperesi védekezés a végrendelet hamis vagy valódi voltát érintette. Ez a jelen esetben a más által írt (allográf) magánvégrendeletnek a Ptk. 629. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt alaki érvényességi kellékek közül - az elsőfokú bíróság által helyesen kifejtettek szerint csak az alperes által megjelölt - az örökhagyó részéről történt aláírás tényének a vizsgálatát igényelte.

Itt mutat rá arra az ítéletábra, hogy az alperes által a fellebbezési tárgyaláson a végrendelet keletkezésének a körülményeit, a tanúk aláírását érintő érvei olyan, az alaki érvényességet érintő újólag felhozott okok, amelynek a másodfokú eljárásban az érdemi vizsgálata kizárt. Ennek a Pp. 235. § (1) bekezdésben foglalt eljárásjogi indokán túl anyagi jogi akadályát jelentette a végrendelet érvénytelenségének a megállapítása iránt indult perek azon, a Ptk. 653. §-a rendelkezéséből és a PK 85. állásfoglalás b) pontjából következő különös szabálya, hogy a bíróság a végrendeletet csak az érvényesített megtámadási ok alapján nyilváníthatja érvénytelennek.

Annyiban alapos az alperes fellebbezése, hogy az elsőfokú bíróság tévesen telepítette a bizonyítás terhet az alperesre. Az okiratok esetén a bizonyítási teher attól függ, hogy a perben közokirat, vagy magánokirat valódisága vitatott. A Pp. 195. §-ának (7) bekezdése alapján a közokirat mellett a valódiság megdönthető vélelme szól. Ha a közokirat valódiságát vonja az ellenfél kétségbe, ő köteles a vélelmet megdönteni. Ezzel szemben a magánokirathoz nem fűződik a valódiság vélelme. A Pp. 197. §-ának (1) bekezdése alapján a valódiságot kell bizonyítani, a magánokirat valódisága tekintetében pedig a bizonyítás terhe a perben a magánokiratra igénye érvényesítése érdekében hivatkozó félre esik, aki az okiratot a perben bizonyítékként kívánja felhasználni. Az alperes a perben a végrendelet valódiságát kétségbe vonta, erre alapítottan kérte viszontkeresetében a végrendelet érvénytelenségének a megállapítását. A felperesnek kellett azonban azt bizonyítania, hogy a végrendelet valódi, a benne feltüntetett kiállítótól ered, azaz az ilyen minőségben tett névaláírás a végrendelkezőtől származik.

Az elsőfokú bíróságnak a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése alkalmazásával a végrendelet valódiságával kapcsolatos bizonyítási terhet a felperesre kellett volna telepítenie. Ennek elmaradása az elsőfokú eljárás lényeges szabályainak a megsértését jelentette. Az ítéletábra azonban emiatt nem tartotta szükségesnek a tárgyalás megismétlését, illetőleg kiegészítését, így a Pp. 252. §-ának (2) bekezdése alapján nem volt helye az első fokú ítélet hatályon kívül helyezésének, az elsőfokú bíróság a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára történő utasításának. Ennek indoka az, hogy az elsőfokú eljárásban megtörtént a valódiság bizonyítása során igénybe vehető írásszakértői-, és a végrendeleti tanúk meghallgatásával a tanúbizonyítás. Az írásszakértői bizonyítás céljára összehasonlító írásmintát a perben csak az örökhatyó által a halálát megelőzően életvitelszerűen lakott ingatlan birtokába lépett alperes szolgálhatott. Az alperes az őt terhelő bizonyítási kötelezettség tudatában csatolt a perben a szakértői bizonyítás céljából okiratokat.

Ezért az ítéletábrának az alperes írásban benyújtott fellebbezésében az írásszakértői bizonyítást érintő érvei alapján érdemben kellett állást foglalnia abban a kérdésben, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítás adatai alapján helyes jogkövetkeztetésre jutott-e a végrendelet valódisága kérdésében.

Az örökhatyó férjezett neveként a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (Csjt.) 25. § (1) bekezdés b) pontja szerint a férje teljes nevét viselte a házasságra utaló toldással. Dr. **S. Zs.** 1979. július 29-én hunyt el. Az anyakönyvekről és a házasságkötési eljárásról szóló, akkor hatályos 1963. évi 33. törvényerejű rendelet 10. §-ának b) pontja alapján a benne feljegyzett adatokat közhitelűen tanúsító halotti

anyakönyvben nyilvántartott adat többek között a meghalt személy családi neve. Az örökhagyó házastársának halálát követően dr. **B. J.** közjegyző által 1981. március 7-én felvett jegyzőkönyvben az örökhagyó férjének családi neve „i” betűvel szerepel. Az örökhagyó halála időpontjában hatályos, az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviselésről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet 27. §-ának (1) bekezdése alapján hatósági eljárásban, igazolásban, igazolványban, nyilvántartásban a magyar állampolgár a születési, illetőleg a házassági anyakönyv szerint őt megillető születési vagy házassági nevet viseli. A hagyatéki iratok között az örökhagyó halotti anyakönyvi kivonatában, a Budapest Főváros ... kerület Önkormányzat Jegyzőjének hagyatéki leltárában, illetve a **b.-i** és a **h.-i** ingatlanok tulajdoni lap másolatán, és a hagyatéki eljárásban keletkezett okiratokon az örökhagyó férjezett családi nevének megjelölése „i” betűvel szerepel. Mindezek alapján csak az állapítható meg, hogy az örökhagyó férjezett neve „i” betűvel végződött. A végrendeletet ügyvéd szerkesztette, az abban is feltüntetett személyi igazolvány alapján szerepel a végrendelező férjezett neve, és valószínűleg a szigorú alaki követelményekre figyelemmel történt a végrendelező névalírása is. A fentiekre tekintettel a névalírás valódisága körében különösebb jelentőséget annak nem lehet tulajdonítani, hogy az örökhagyó egyes iratokon férje családi nevét „y” végződéssel írta.

Az ítélet tábla a fellebbezés szakértői bizonyítást érintő érvei ellenében mutat rá a következőkre:

Az írásszakértés nem pontos fogalmakkal dolgozó eljárás, így nem zárja ki, hogy a jelenségek megismerésében és magyarázatában pontatlanság vagy önkényesség érvényesüljön. Az írásszakértést a jogalkotó sem tekintette egzakt tudománynak, az írás összehasonlításánál nem tette kötelezővé az írásszakértő alkalmazását. A magánokiraton levő aláírás valódiságának megállapítása során a Pp.197. §-ának (3) bekezdésében elsőként a bíróságot jogosítja fel a valódiság megítélésére.

Az írásszakértői vizsgálat célja az eredetiség vizsgálata, amelynek során kiszűrhetőek a technikai és a szabad kézi hamisítások különböző formái. Azonosságot vizsgál, hamisításra utaló jeleket keres vagy épp azt támasztja alá, hogy nem történt hamisítás. Az írásszakértői tevékenység jelentős része összehasonlító vizsgálati tevékenység, a kérdéses írás különböző sajátosságainak írásmintákkal történő összehasonlítása. Az írásszakértő nem azt állapítja meg, hogy egy adott kézírás személy szerint kitől származik, hanem a rendelkezésére bocsátott írásminták összehasonlítása során abban foglal állást, hogy azok egy és ugyanazon személy vagy különböző személy kézírásai-e.

Az írásszakértői véleménynek a bizonyosság fokát illetően több fajtája van. Kategorikus az a vélemény, amely az elegendő mennyiségű és minőségű, egyöntetűen vagy döntő többségében egyező vagy eltérő sajátosságok feltárásával határozottan állást foglal. Nagy valószínűségű az azonosítás abban az esetben, ha a sajátosságok egyezése vagy eltérése jelentős arányú, azonban számuk vagy megfelelőségük nem elegendő a kategorikus véleményalkotáshoz. Valószínűségi vélemény adható akkor, ha a sajátosságok többsége megegyezik vagy eltér. Esetleges a vélemény akkor, ha az egyezések és az eltérések hasonló arányúak vagy a különös sajátosságok feltárása korlátozott.

H. J. igazságügyi írásszakértő a szóbeli meghallgatása során hangsúlyozta, hogy a névírásban 19 azonos és 3 eltérő jellegzetességet tárt fel. Külön kiemelte az örökhagyó részéről a „zs” betű németes, minden mintán azonosan történt írását. A szakértő először eredeti iratminta hiányában kategorikus véleményt nem adott, véleménye szerint a **(örökhagyó neve)** névírás nagy valószínűség szerint a névtulajdonos kezétől származik. A kiegészítő írásbeli véleményében az eredeti végrendeleten lévő névalírás névtulajdonostól való származását kategorikusan, kétséget kizáróan véleményezte. A szakértő második személyes meghallgatása során utalt arra is, hogy senki nem képes nevét többször, egymást követően teljesen azonosan aláírni. Az eltérés és azonosság tekintetében a lényeges sajátosságoknak van csak jelentősége, ezért nem jelölt meg minden sajátosságot.

Az alperes kérésére dr. **T. E.** igazságügyi írásszakértő is szembetűnő hasonlóságokat és azonosságokat véleményezett. A kategorikus szakértői következtetéshez a vitatott aláírás eredeti és további, elsősorban korabeli, szintén eredeti aláírásmintákat tartott szükségesnek. A fénymásolt okiratokat nem tartotta alkalmasnak arra, hogy azok alapján tartható és bizonyítható személyazonosító vizsgálatot lehessen végezni.

A kiegészítő szakértői bizonyításnak tárgya volt minden, az alperes által azzal szemben az elsőfokú eljárásban felhozott és a fellebbezésében csupán megismételt érve. Az ítélet tábla álláspontja szerint a perben a kategorikus szakértői véleményalkotást kizárta az eredeti összehasonlító írásminták vizsgálhatóságának hiánya. Azontúl, hogy a bíróság által kirendelt írásszakértő véleménye nem ellentétes a per egyéb bizonyítékaival, emiatt sem indokolt más szakértő kirendelése.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság szakértői bizonyítást értékelő indokaival egyetértett. Az elsőfokú bíróság a szakvélemények közötti ellentmondást a szakvélemény kiegészítésével a Pp. 182. §-ának (3) bekezdésében foglaltak szerint feloldotta, az általa kirendelt szakértő véleményét, mint bizonyítékot a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése keretében értékelhette, annak helytállóságáról mérlegeléssel dönthetett.

Az írásszakértés sajátossága miatt az írásszakértőre nem hárítható át a per eldöntéséhez szükséges tények és körülmények felderítése. A véleménye egy a bizonyítékok körében. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen járt el, amikor a tényállást a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése alapján a perben felmerült valamennyi bizonyíték egybevetése alapján állapította meg, és döntését a további bizonyítékok mérlegelése eredményeként hozta meg.

Az eredeti végrendeleten lévő névalírás névtulajdonostól való származását alátámasztotta a végrendeleti tanúk vallomása is, amely szerint - ahogy azt az okirat is tartalmazza - együttes jelenlétükben történt a végrendelet aláírása, Dr. **B. É.** részéről úgy, hogy az örökhagyó személyazonosságáról személyi igazolványa alapján meggyőződött.

A végrendeletet szerkesztő és tanúként ellenjegyző ügyvéd a tanúvallomásában okszerű indokát adta annak, hogy a nála maradt példánnyal miért nem rendelkezik. Vallomását, az örökhagyónak a végrendelet megváltoztatásának a lehetőségéről történt tájékozódását igazolja az örökhagyó által 1991. március 13-án kötött öröklési szerződés. A korábbi végrendelkezés tényét támasztja alá az is, hogy az örökhagyó a végrendeletét megfontolta, az azzal már lekötött **h.-i** ingatlanát nem tette az öröklési szerződés tárgyává.

Az ítéltábla a fent kifejtett indokai alapján azt állapította meg, hogy a perben a végrendelet valódisága bizonyítást nyert, a fellebbezés érveinek az értékelésével jogszabálysértést nem állapított meg. Az alperes fellebbezése annyiban vezetett eredményre, hogy a viszontkeresete megállapítási kereset, a pertárgy értéke nem állapítható meg. Az illeték számításának az alapja az elsőfokú eljárásban a viszontkereset benyújtásakor hatályos Itv. 39. § (3) bekezdés b) pontja alapján 450 000 forint.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét - túlnyomó részben a fellebbezés érvei miatt szükséges indokolásbeli kiegészítéssel - a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján, az alperes által fizetendő viszontkereseti illeték leszállításával, helybenhagyta. Az írásbafoglalás során az észlelt, a kihirdetett ítéletében a viszontkereseti illetéknél vétett számítási hibát (36 000 forint) kijavította.

Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján viseli a másodfokú eljárásban felmerült perköltséget is. Az ítéltábla a felperes fellebbezési költségét a jogi képviselőre tekintettel a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének b) pontja, (5)-(6) bekezdése alapján mérlegeléssel állapította meg. Figyelemmel volt az elsőfokú eljárásban megállapított díjra, és a fellebbezési ellenkérelem által indokolt ügyvédi tevékenységre.

Az alperes az Itv. 59. §-ának (1) bekezdése alapján mentesült a fellebbezési illeték előzetes megfizetése alól, azt a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján viseli. Az Itv. 46. § (1) bekezdés szerint 8 % mértékű fellebbezési illeték alapja a fellebbezett érték, a keresetnek helyt adó elsőfokú ítéleti rendelkezés kapcsán 19 000 000 forint, a viszontkeresetet elutasító ítéleti rendelkezés után 48 000 forint.

D e b r e c e n, 2013. május 16.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottília s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -